

Jan Lind
Administrativa avdelningen
Telefon: 08-508 264 71
jan.s.lind@stockholm.se

Till
Exploateringsnämnden 2011-09-29

Klimat- och energistrategi för Stockholms län. Svar på remiss

Förslag till beslut

1. Exploateringsnämnden besvarar kommunstyrelsens remiss av länsstyrelsens förslag till klimat- och energistrategi, med exploateringskontorets tjänsteutlåtande.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Krister Schultz

Ann-Charlotte Bergqvist

Sammanfattning

Länsstyrelsen har på regeringens uppdrag upprättat ett förslag till Klimat- och energistrategi för Stockholms län till ledning för Stockholms läns samlade klimatarbete.

Exploateringskontoret delar uppfattningen i förslaget att det kommer att krävas förändringar i stora delar av samhället för att nå de långsiktiga klimatmålen. Detta kommer att kräva medverkan på olika sätt av alla i hela det svenska samhället. Men klimatpåverkan måste också, och framförallt, mötas med framgångsrika globala insatser.

Kontoret ser positivt på att statusen och funktionen hos den nu föreslagna strategin har klargjorts till skillnad från 2008 års utkast. Fortfarande kvarstår dock

oklarheter kring ansvaret för erforderliga konkreta åtgärder och hur dessa ska finansieras. Det är enligt exploateringskontoret ingen självklarhet att ett ofinansierat strategidokument från länsstyrelsen kan få full acceptans och genomslag hos alla invånare och aktörer i hela länet.

Exploateringskontoret bedömer att stadens krav på energihushållning vid nybyggnad bidrar till att uppfylla de föreslagna regionala klimat- och energimålen. Som anges i länsstyrelsens förslag framstår energieffektivisering av den befintliga bebyggelsen som den största utmaningen.

Bakgrund

Länsstyrelsen har på regeringens uppdrag upprättat ett förslag till Klimat- och energistrategi för Stockholms län till ledning för Stockholms läns samlade klimatarbete. Länsstyrelsen har remitterat förslaget till länets kommuner och drygt 60 andra instanser för yttrande senast den 28 oktober 2011. Inom Stockholms stad har kommunstyrelsen remitterat förslaget till bl.a. exploateringsnämnden för yttrande senast den 30 september 2011.

Ärendet

I landshövdingens förord till det remitterade förslaget till klimat- och energistrategi anges bl.a. följande.

Att begränsa klimatpåverkan tillhör vår tids stora utmaningar. För huvudstadsregionens del ska klimatutmaningarna klaras samtidigt som regionen växer starkt. För att nå de långsiktiga klimatmålen kommer det att krävas förändringar i stora delar av samhället. Samtidigt kan Stockholmsregionen utnyttja ett offensivt klimatarbete till sin egen fördel i de omställningar alla storstadsregioner står inför.

Den nu föreliggande klimat- och energistrategin är inget handlingsprogram. Den formulerar mål och ger underlag för de åtgärder som aktörerna själva utvecklar och genomför. Vid behov kommer den att kompletteras med handlingsinriktade planer. Den utgör också underlag för den uppföljning som ett effektivt klimatarbete förutsätter.

Målen i strategin är ambitiösa men har i dialog med olika parter i länet bedömts som realistiska utifrån Stockholmsregionens förutsättningar och som nödvändiga steg i regionens långsiktiga omställning.

Strategins kanske viktigaste funktion är som underlag för att utveckla och genomföra åtgärder. Förutsättningen för ett framgångsrikt klimatarbete i länet är aktiva och kreativa insatser i bred samverkan mellan många aktörer.

Strategin sammanfattas enligt följande.

Stockholmsregionen utvecklas starkt. Denna tillväxt förutspås fortsätta under överskådlig tid. Den funktionella huvudstadsregionen utvidgas dessutom utanför länets gränser. Västerås, Eskilstuna, Nyköping och Uppsala blir i ökande grad del i en gemensam arbetsmarknad. Huvudstadsregionen omfattar i praktiken snart tre miljoner invånare.

Samtidigt som denna kraftiga tillväxt sker, och är önskvärd, behöver de klimatpåverkande utsläppen minska med 85-90 procent till år 2050 enligt EU:s mål. Det är därför av stor vikt att regionens tillväxt och utveckling sker på ett långsiktigt hållbart sätt för att på bästa vis möta de genomgripande konsekvenser för samhället som kommer att krävas om klimatmålen ska uppnås. Stockholms län har vunnit erkännande för framsynta miljöinsatser och har möjlighet att nyttja klimatutmaningen till sin fördel. Det kan ge handlingsfrihet i omställningen, utvecklingsmöjligheter för näringslivet och stärka regionens attraktivitet.

Länsstyrelsen har regeringens uppdrag att utarbeta en klimat- och energi-strategi. Strategin är avsedd att fungera som länets strategi, inte enbart Länsstyrelsens. Den är inget handlingsprogram utan behöver kompletteras med konkreta åtgärdsdokument. Ett framgångsrikt klimatarbete förutsätter ett brett samarbete om åtgärder mellan regionens aktörer: kommuner, landsting, myndigheter, företag, organisationer, enskilda och hushållen. Dessa insatser utgör samtidigt länets samlade arbete för att uppnå det nationella miljö-kvalitetsmålet *Begränsad klimatpåverkan*.

Strategin utgår från ett antal regionala mål som fångar klimatutmaningen utifrån två olika perspektiv:

- klimatpåverkande utsläpp som inte omfattas av handeln med utsläppsrätter,
- energianvändning.

Ytterligare ett viktigt perspektiv för att klara utmaningarna är *indirekt klimatpåverkan från konsumtion av varor och tjänster*. Det saknas för närvarande underlag för att formulera motsvarande mål på detta område. Det är inte desto mindre viktigt att redan i dag inrikta åtgärder mot denna sannolikt oundgängliga dimension.

Ett viktigt led i genomförandet av klimat- och energistrategin är en effektiv, återkommande uppföljning riktad till nyckelaktörer. Målen ska följas upp i syfte att skapa engagemang för nya insatser. Åtgärdsarbetet ska följas upp i syfte att inspirera, sprida goda idéer, bidra till samarbeten samt identifiera

behov av ytterligare insatser. En kontrollstation med fördjupad utvärdering planeras till 2016.

Regionala mål

De regionala målen som ingår i strategin är:

Mål 1: Länets utsläpp av växthusgaser utanför handeln med utsläppsrätter minskar med 25 procent till år 2020 jämfört med år 2006.

Mål 2: Regionens energianvändning är 20 procent effektivare år 2020 jämfört med år 2008, mätt i energiintensitet (tillförd energi per BNP-enhet i fasta priser).

Mål 3: De klimatpåverkande utsläpp som energianvändningen ger upphov till minskar med 20 procent per invånare till år 2020 (ton CO₂-ekv) jämfört med år 2005, och med 40 procent till år 2030.

Mål 4: År 2020 är 20 procent av energianvändningen i transportsektorn förnybar.

Mål 5: Energiproduktionen i länet sker år 2020 till 100 procent med förnybara bränslen, spetslastproduktionen oräknad.

Tematiska delstrategier

Till målen fogas sex tematiska delstrategier med förslag till möjliga åtgärder:

1. Transporter och resande
2. Energianvändning i bebyggelsen
3. Energiproduktion – nya och gamla system
4. Samhällsplanering, regionala strukturer och markanvändning
5. Långsiktigt bärkraftig konsumtion av varor och tjänster
6. Kunskapsuppbyggnad och experiment

Förslaget till strategi finns tillgängligt på

<http://www.lansstyrelsen.se/stockholm/Sv/publikationer/2011/Pages/klimat--och-energistrategi-for-stockholms-lan.aspx>

Exploateringskontorets synpunkter

Exploateringskontoret lämnar i bilaga en kortfattad redogörelse för den svenska klimatpolitiken och miljömålssystemet, kontorets tidigare framförda synpunkter härpå och de uppdrag som regeringen lämnat till länsstyrelserna att utveckla regionala klimat- och energistrategier.

Den regionala klimat- och energistrategins status och funktion

Det remitterade förslaget till regional klimat- och energistrategi anges vara en del av länsstyrelsens arbete att verka för att de av riksdagen 2009 fastställda miljö-

kvalitetsmålen bland annat ifråga om begränsad klimatpåverkan och energiomställning uppnås. Strategin är avsedd att fungera som länets strategi, inte enbart Länsstyrelsens. Ett framgångsrikt klimatarbete i länet förutsätter enligt förslaget ett brett samarbete om åtgärder bland aktörer som kommuner, landsting, näringsliv och organisationer. Även medverkan från enskilda och hushåll anges komma att krävas. Klimat- och energistrategin ska kunna fungera som underlag för aktörernas insatser och samarbeten.

Vidare anges att strategin ska erbjuda konkret vägledning inför beslut i frågor med bäring på klimatpåverkan och energiomställning. Det betonas dock att strategin inte är ett handlingsprogram. Den sägs behöva kompletteras med riktade, konkreta åtgärdsdokument som beslutas och finansieras i andra sammanhang.

I länsstyrelsens skrivelse till remissinstanserna anges att ett ställningstagande till klimat- och energistrategin innebär ett ställningstagande till målen samt till inriktningen av delstrategierna och att det sedan är upp till aktörer i länet att med underlag av strategin utveckla, besluta och följa upp åtgärder.

Exploateringskontoret delar uppfattningen i förslaget att det kommer att krävas förändringar i stora delar av samhället för att nå de långsiktiga klimatmålen. Detta kommer att kräva medverkan på olika sätt av alla i hela det svenska samhället. Men klimatpåverkan måste också, och framförallt, mötas med framgångsrika globala insatser.

Kontoret erinrar om att i början av 2008 remissbehandlades ett av länsstyrelsen upprättat utkast till regional energistrategi för främjande av energiomställningen i länet. Kommunstyrelsen framhöll i stadens yttrande den 16 april 2008 bl.a. att innan utkastet till regional energistrategi förs vidare för fortsatt behandling hos regeringen bör dess formella status och funktion utredas. Vidare syntes det enligt kommunstyrelsen nödvändigt att det klarläggs vilka ekonomiska resurser som statsmakterna avser ställa till förfogande för strategins och efterföljande handlingsprogram genomförande.

Kontoret ser positivt på att statusen och funktionen hos den nu föreslagna strategin har klargjorts till skillnad från 2008 års utkast. Fortfarande kvarstår dock oklarheter kring ansvaret för erforderliga konkreta åtgärder och hur dessa ska finansieras. Det är enligt exploateringskontoret ingen självklarhet att ett ofinansierat strategidokument från länsstyrelsen kan få full acceptans och genomslag hos alla invånare och aktörer i hela länet.

Delstrategierna

Förslaget med sina fem regionala mål och sex delstrategier och tillhörande möjliga åtgärder spänner över många olika områden och berör ett stort antal aktörer. Exploateringsnämnden är bara en av alla dessa aktörer som bedriver verksamhet som har betydelse i klimat- och energisammanhang och som kan bli berörd av förslaget. Exploateringskontoret har därför ingen anledning att göra någon heltäckande granskning av förslaget men bedömer översiktligt att det i stora stycken ligger i linje med planer och program m.m. som redan gäller eller är föremål för kontinuerligt utvecklingsarbete inom Stockholms stad.

I november 2007 antog Stockholms fullmäktige det nu gällande miljöprogrammet för Stockholms stad 2008-2011. Miljöprogrammet omfattar sex övergripande miljömål med ett antal delmål.

I april 2010 godkände kommunstyrelsen Stockholms åtgärdsplan för klimat och energi 2010-2020. Samtidigt fick stadsledningskontoret i uppdrag att i samband med upprättande av stadens miljöprogram för 2012-2015 beakta förslagen i rapporten.

Miljöprogrammet och åtgärdsplanen för klimat och energi har status av stadsövergripande styrdokument i stadens budget.

I enlighet med det stadsövergripande miljöprogrammet har exploateringskontoret tagit fram riktlinjer för exploateringskontorets miljöarbete, vilka godkändes av exploateringsnämnden i februari 2008. Enligt dessa riktlinjer är målsättningen att motivera flera byggherrar att bygga lågenergihus i Stockholm. Kontoret har successivt sedan 2010 börjat tillämpa krav på energihushållning vid nybyggnation på stadens mark.

Exploateringskontoret har också deltagit i arbetet med stadens nya miljöprogram för 2012-2015 och härvid varit med att formulera förslag till nya energikrav för nybyggnation motsvarande passivhusnivå.

Exploateringsnämnden är också ansvarig för arbetet att utveckla stadens miljöprofilområden Norra Djurgårdsstaden och Västra Liljeholmen vilka ska ge uttryck för stadsmiljöer i världsklass med ny miljöteknik. Det pågående arbetet med Norra Djurgårdsstaden har stort fokus på energihushållning och att bygga en klimatpositiv stadsdel – dvs. en stadsdel som kan medverka till att producera mer förnyelsebar energi än vad som förbrukas i stadsdelen. Dessutom pågår ett intensivt utvecklingsarbete avseende smarta elnät men också hur man skulle kunna bygga upp smarta fjärrvärmenät. I miljöprofilprojektet berörs många av de

strategier som Länsstyrelsen tar upp. Avsikten är att de kunskaper som detta arbete leder till ska kunna tas tillvara och tillämpas i andra projekt i staden.

Exploateringskontoret bedömer att stadens krav på energihushållning vid nybyggnad bidrar till att uppfylla de föreslagna regionala klimat- och energimålen. Som anges i länsstyrelsens förslag framstår energieffektivisering av den befintliga bebyggelsen som den största utmaningen.

Slut